

Slovenski Pravniki

Leto XLVIII. Ljubljana, decembra 1934. Št. 10. – 12.

Ob tragični smrti kralja Aleksandra I.

V večnem presnavljanju in oblikovanju narodov se pojavljajo dobe, ki nudijo posebno ugodne pogoje za njih novo prerojenje. Odločilni posegi v takih zgodovinskih časih, tam pa tam tudi samo trenutkih, jim začrtavajo nov pravec na njihovem življenjskem potu, da, odločajo čestokrat o usodi njih cele bodočnosti; zamuditev takih priložnosti jih utegne potisniti za vselej na stran in zbrisati kot pomembne s svetovne pozornice.

Takšna zgodovinska prilika je bila dana ob koncu svetovnega požara leta 1918. Pripravljalo jo je razdraženo in zamolklo razpoloženje podjarmljenega naroda, a netiva in moči ji je dajalo zmagoslavno navdušenje svobodnih bratov. Zgodovinski migljaj je razumel blagopokojni, z lavorikami najlepših zmag ovenčani kralj Aleksander I. in proglasil dne 1. decembra 1918 zedinjenje Srbov, Hrvatov in Slovencev v eno samostojno državo.

S tem je bil položen temelj ploščini, na kateri naj odloča poslej o svoji usodi svoboden narod. Z

bistrim očesom je spoznal njegov vodja, da je treba dati tej državi trdno organizacijo. Povezati njegove razcepljene, stoletja in stoletja pod tujim gospodstvom živeče dele, prežete skozi in skozi s tujimi vtisi, se je zdelo premnogim Sisifovo delo. Toda ni je zapreke, ki bi kljubovala človeški volji, osobito ako so ji pogoji za izvršitev načrtov dani po naravi sami. Vodja je pokrenil zato z odločno roko novo in čvrsto organizacijo države, vedoč, da enake pravne vezi, ki urejajo človeško zunanje delovanje in sožitje ljudi, najbolj pospešujejo notranje prekvašenje, prav tako pa dajejo tudi na zunaj trdno podlago za plemenito tekmovanje v meddržavnem življenju narodov. Zakonodajna politika blagopokojnega kralja Aleksandra I. je bila le dosledno nadaljevanje njegovega zedinjujočega dela.

Pod njegovim vodstvom so bili doseženi zavidljivi uspehi. Dasi je bilo premostiti nasprotja šestih pravnih sistemov, je Jugoslavija na tem polju prekosila druge mlade države. Po prvotnih počasnejših korakih, ko so vendarle dozoreli že prvi zakoni upravne in socialne vsebine, je napočila doba pospešenega zakonodavstva. V najkrajšem času je bila postavljena državna, upravna, samoupravna in sodna organizacija na novo podlago, številne meddržavne pogodbe so uredile razmerje nasproti tujini. Zenačenju javnega prava je sledilo novo kazensko pravo, ki se izvaja že po vsej državi. Skoro bo moči isto reči o novem civilnem procesnem pravu. Civilno materialno pravo, občno in trgovsko, je pripravljeno v enotni redakciji in čaka še končne ureditve. Veličastno delo je torej plod te smotrene zakonodavne politike, kateremu v zgodovini človeštva ne najdemo mnogo primerov.

Resna zakonodavna politika vodi k učvrščenju v državi, ustvarja pa tudi razmerja in odstranja nasprotja s tujino. Na to dinamično je navezal blagopokojni kralj, ko se je postavil v službo ideje sporazuma med narodi. Tu je posegla vmes zločinska roka in mu ugrabila dne 9. oktobra življenje, ko je bil na tem, da svojo idejo dovede do cilja.

Toda ideje ne ugasnejo s človeškim dihom, neumrljive so in vžigajo dalje. Pravna gmota je tu in nje obdelovalci so pripravljeni. Oblikujoč to gmoto, dovajajoč jo k popolnosti in uporabljajoč novo pravo v prosep domovine in začrtane ideje sporazuma med narodi, izvršujejo pravniki tudi v tem pravcu politično oporoko velikega pokojnika. S tem odvrnejo veliko nesrečo, ki je zadela narod in državo, nadaljujejo po njem v pravem trenutku započeto delo, a obenem obnavljajo in množe

SLAVO VITEŠKEGA KRALJA ALEKSANDRA I. ZEDINITELJA!

